

AZ ÁGAZAT SZÁMAI – ÉS AMI MÖGÖTTÜK VAN

Tavaly meglehetősen jól alakultak a bárányárak, mert nemcsak magasan voltak, hanem lényegesen meghaladták az EU-átlagárakat. Ez végre a nehézbarányok előállítása irányába mozdította a termelők jelentős hányadát.

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS, RUGALMAS PARTNERKEZELÉS

Interjú Juhász Pállal, a Juh és Kecske Ágazati Egyesület elnökhelyettesével, a Magyar Juh- és Kecskenyésztő Szövetség tényszerű alelnökével, a Kapos Terneró Kft. ügyvezető igazgatójával.

AZ EURÓPAI JUH- ÉS KECSKE- HÚSPIAC KÖZÉPTÁVÚ KILÁTÁSAI

Az Európai Bizottság nemrég tette közzé a mezőgazdasági piacok középtávú kilátásait. A jelentés csak az EU-27-ekre terjed ki, pedig az Egyesült Királyság kilépése komoly változást jelent az unió juhágazata szempontjából.

Magyar Juhászat és Kecskenyésztés

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
30. évfolyam
2021/2

A szerkesztőbizottság tagjai: **Jávor András** tiszteletbeli elnök, **Bögréné Bodrogi Gabriella**, **Kukovics Sándor**.
Főszerkesztő: **Mezőszentgyörgyi Dávid**

Történelmi döntés és lehetőség

Mezőszentgyörgyi Dávid

Nagy István agrárminiszter pár hete jelentette be, hogy 7537 milliárd forint érkezik a magyar vidék erősítésére, fejlesztésére a Közös Agrárpolitika (KAP) uniós és hazai forrásai révén 2027-ig. Valóban történelmi jelentőségű döntésről van szó, mind a mezőgazdaság, mind az élelmiszeripar, mind a vidéken élők számára.

Azt gondolom, hogy öröm ez minden az agráriumban érdekelt szereplő, de talán nem túlzás, hogy minden magyar ember számára is. Hiszen a mezőgazdaság és élelmiszeripar fejlesztése egy olyan lába az ország gazdaságának, mely a leginkább integrált. A termőföld nem vihető sehova, és a belőle származó és megtermelt hozzáadott érték bármilyen válságban a magyar gazdaságot, végső soron honfitársainkat gyarapítja.

Ugyanakkor kijelenthető, hogy ezt az összeget átgondoltan kell beforgatni az agrárgazdaságba. Bizonyos, hogy egyes megmerevedett struktúrákat és perspektíva nélküli ágazatokat a jövőben nem szabad támogatni. Mindenképpen szükség van megújulásra, minden szinten. Előtérbe kell kerülni az innováció és a digitalizáció, de mindezeknek hatékonyan kell működniük, gazdasági és társadalmi értelemben is. Emellett figyelni kell az irányelvek és szabályozók kereteinek betartására, ami valódi kihívást jelent a tervezésben részt vevőknek.

A Közös Agrárpolitika keretszabályai jóval erősebben környezeti szempontú fenntarthatósági feltételrendszert jelentenek, amihez az elfogadott Európai Zöld Megállapodás újabb klíma- és környezetvédelmi célok megvalósítását írja elő a gazdálkodók számára. Örömteli, hogy az Agrárminisztérium a napokban széles körű társadalmi konzultációt indított a területalapú támogatások zöld előírárendszerének felülvizsgálatáról és megújításáról. Az ebben lévő programok – az agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG), az ökológiai gazdálkodás támogatása és a Natura 2000-területek kompenzációs kifizetései – kiemelkedően fontosak számunkra, a juh- és kecskeágazatban gazdálkodóknak. Ezért minden jobbító szándékkal tenni akaró észrevételeit és javaslatait várjuk ebben a munkában.

A nagy lehetőség egyben nagy felelősség is! Mindannyiunké! Élni kell vele, a jövő(nk) érdekében!

Az ágazat számai – és ami mögöttük van

Mint a régi mondás tartja, akkor kell tartalékolni, amikor van miből. Az elmúlt év meglehetősen jól alakult a bárányárak tekintetében, mert nemcsak egész évben magasan voltak – a húsvét előtti szállítási bizonytalanságtól eltekintve –, hanem lényegesen meghaladták az EU-átlagárakat: a könnyűbárányok esetében időnként jelentős mértékben, és a nehézbárányok ára ugyancsak az EU-átlagon, illetve afelett volt, ami végre a nehézbárányok előállítására irányította a termelők jelentős hányadát.

Ezt az elmozdulást 20 éve sürgetjük az ágazatban, és a szükségességét a 2008–2009-es gazdasági válság eredményeinek elemzésekor is megerősítették elemzéseink eredményei (*Magyar Juhászat és Kecskenyésztés 2008. október és november*). No, de vannak dolgok, amikhez több időre van szükség, mint logikusan indokolt lenne.

Ha csak az árakat tekintjük, ritka jó éve volt az ágazatnak. Ezt a jelenséget nagymértékben segítette a brit bárányimport a brexit miatti visszaesése az EU belső piacán, valamint az új-zélandi és ausztrál juh- és bárányhús kínai kivitelének erősödése.

Igaz, utóbbi országok esetében az első fél évben visszavetette a szárazság a tenyésztésben tartott állatok számát, a második felévben pedig a termelő női állomány visszapótlása okozott némi kiesést az exportjukban.

Azt hinné az ember, hogy az árak javulása – és a fentiek következtében állandósult piaci hiány – a termelő állomány növekedését idézné elő, de sajnos ennek az ellenkezője következett be az elmúlt években.

Amint az a táblázatban látható, az utóbbi 3 évben több mint 90 ezer egyeddel csökkent az exportált bárányok száma. Ha ehhez hozzátesszük, hogy az ENAR adatai szerint a 2017 és 2020 között termelésben tartott juhok száma mintegy 100 ezer egyeddel csökkent, könnyen érthetővé válik, hogy miért tartunk az ágazat sorvadásától.

Egészen pontosan, az ENAR-adatok sze-

rint a 2017-es 8950-ről 2020-ra 7785-re csökkent a juhtartók száma, és ezzel párhuzamosan 986.057 egyedről 830.612-re zuhant a támogatásra jogosult nőivarú juhok száma.

Természetesen sok oka van a visszafejlődésnek, de most csak néhányat emelünk ki közülük:

a) az évek óta fennálló munkaerőhiány – és most a képzett, minőségi munkaerő hiányáról nem is teszünk említést – már a folyamatos termelést is erőteljesen gátolja; ez különösen nagy hatással van a tejtermelő állományok megmaradására;

b) a termelő állományok elaprózottsága (a juhtartók több mint 53%-a kevesebb, mint 100 juhot, és több mint 93%-uk kevesebb, mint 300 juhot tart; egy család megfelelő eltartásának küszöbértéke 500 és 1000 anyajuh között van. Természetesen a vegyes gazdaságokban a néhányszor tíz vagy pár száz egyed csak gazdasági szinten, és nem juhágazati szinten értelmezhető; úgy még gazdaságos is lehet);

c) az állategészségügyi gondok folyamatos jelenléte jelentősen korlátozza az egy anyajuhra eső hasznosítható szaporulatot;

d) kevés a termelő anyajuhok után értékesített főtermék, az élő vágóállat vagy hús mennyisége lényegesen elmarad az elvárható 16–18 kg/anyajuh vágott-test-egyenérték szinttől, jelenleg kb. 12–13 kg;

e) a juhtejtermelés meglehetősen összezsugorodott, már alig haladja meg a 600 ezer literet; ez meghatározóan a munkaerőhiány és az elvártnál alacsonyabb elérhető ár, valamint sok helyen az alacsony hozam függvénye;

f) a gyapjúfeldolgozó ipar hiánya miatt egyébként is csak gyarmatárúként értékesíthető nyersgyapjú is erősen korlátozottan értékesíthető a jelenlegi piaci körülmények között; ennek következtében a gyapjú minősége háttérbe szorult az elmúlt évtizedekben a gazdaságokban; a gyapjúágazaton legalább egy mosoda felépítése segítené;

g) a juhágazat legelőkhöz való hozzáférése sokat romlott az utóbbi évtizedben – nem is

említve, hogy a hasznosított gyepek csaknem 50 százaléka nem a juhászok tulajdonában van, ami növeli a költségeiket;

h) a legelőgazdálkodás színvonala messze elmaradt a lehetőségektől, ami nemcsak a hozamokban, hanem a technológiában is tetten érhető; emellett a jobb minőségű gyepeken már régóta jobban támogatott és ötödannyi munkaerőt igénylő húsmarhát tartanak;

i) a gyepek támogatása nincs a gypet hasznosító állatok meglétéhez kötve (legalább 0,2NE/ha), ehelyett a gyepek nagy hányada rotációs fűkaszk verseny pályája – csak a támogatás megszerzését szolgálják;

j) ehhez hozzátartozik, hogy a biológiai sokszínűség megőrzése alapvetően legeltetésfüggő, az egyéb hasznosítási módok átalakítják a gyepeken élő megvédendő életközösségeket (a baktériumoktól kezdve a gombákon, gyűrűsférgeken és rovarokon át a kisemlősöktől, énekes madarakig és ragadozóig); ennek következtében a gyepek ebben a formában valóban nem is tartoznak a károsodókhoz, csak támogatási forrásként kezelik őket;

k) a gyepek támogatásából indokolatlanul kiveszik a fás ligeteket, bokrosokat, a mezővédő erdősávokat, pedig azok a biológiai sokszínűség bázisai, menekülési helyei; ezzel golfpályákra emlékeztető területeket várnak el – indokolatlanul és megalapozatlanul;

l) tudomásul kellene venni, hogy a juhtartás a jelenlegi körülmények között erősen támogatásfüggő; a közvetlen anyajuh-támogatás – és a kiegészítő kisebb támogatások – ugyan pozitív tartományba viszik a juhtartás mérlegét, de valójában a terület alapon kapható támogatások függvényében maradhat meg a gazdaságokban.

A megoldandó gondokat tovább is lehetne sorolni (pl. a megtermelt takarmány és alomszalma minőségének megőrzése, a célzott takarmányozásra vonatkozó ismeretek korlátozottsága, a termeltetési szerződések hiánya stb.), de területi korlátok miatt ez most nem lehetséges.

DR. KUKOVICS SÁNDOR

Az élőjuhkivitel megoszlása az elmúlt években

Év	Teljes év				
	Tenyésztés	Hizlalás	Vágás	Összesen	% év / év, %
2015	1236	23 012	574 508	598 756	79,18
2016	2019	48 981	558 017	609 017	79,49
2017	8546	57 057	587 299	652 902	74,44
2018	35 749	93 585	516 509	645 843	77,64
2019	53 688	74 160	494 632	622 480	76,77
2020	22 256	88 037	449 146	559 257	80,98

Forrás: NÉBIH TRACES-adatok alapján Kukovics Sándor elemzése, 2021. január

Minősegbiztosítás, rugalmas partnerkezelés

Juhász Pál több mint 48 éve aktív tagja a juhtenyésztők és egyben az élelmiszeripar szakmai közösségének. Mindkét területen jelentős sikereket ért el, és mind a mai napig, a hetedik x-hez közeledve is folyamatosan fejleszt, részt vesz az innovációban. Ez utóbbihoz kapcsolódik, hogy az elsők között szorgalmazta szakmaközi szervezet létrehozását a juh- és kecskeágazatban. Mint a Juh és Kecse Ágazatért Egyesület elnökhelyettesével, a Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség tenyésztési alelnökével, egyben, sőt legfőképp mint a Kapos Ternero Kft. ügyvezető igazgatójával beszélgettem vele a cég Hetesen található borjú-, bárány- és juhvágóhidján és feldolgozó üzemében.

♦ Pár szóban beszélne kicsit az üzemről?

– Cégünk 1992-ben alakult egy kis vágóhid üzemeltetőjeként, és ezután dinamikusan fejlődött. Az évek során a cég a borjú-, bárány- és juhvágás irányába specializálódott. Üzleti filozófiánk: állandó minősegbiztosítás mellett rugalmas partnerkezelés. A HACCP mellett már egy évtizede bevezettük az IFS minősegrányítási rendszert, ami még magasabb gyártási színvonalat tesz lehetővé az üzemben. Ezt szimbolizálja a cégünk emblémájában megjelenő Nap és Hold, az állandóság és a megbízhatóság jelképei. Üzleti stratégiánk fontos eleme a borjú- és juhhús-fogyasztás növelése a belföldi piacon, valamint az exportpiacok bővítése.

♦ Változtak a fogyasztói szokások az elmúlt években?

– Jelentősen! Pont ezért fejlesztettük ki az utóbbi években a prémium termékeinket. A skin és védőgáz csomagolású, érlelt és fűszerezett húsok gyártását a fogyasztói

igények hívták életre. Közülük több termék elnyerte a jogosultságot a Kiváló Magyar Élelmiszer védjegy használatára. A Kapos Ternero Kft. kizárólag magyarországi termelőktől szerzi be az alapanyagot.

Termékpalettánkon fagyasztott áruk is szerepelnek. Közülük a csevápcsicsa és a borjúbúrgér mára az igazán kedvelt termékek közé tartoznak. Az elmúlt nyáron egy balatoni bűfében csak ebből a termékből napi 200 fogyott. De mind több árut értékesítünk a webáruházunkon keresztül is. A hústermékek egyre jelentősebb részét értékesítjük ezen a piacon. Természetesen a forgalom meghatározó hányada a kiskereskedelmi láncok felé irányul.

♦ A normál vágás mellett rituális vágást is végeznek, mind halál, mind kóser módon. Ennek mekkora a létjogosultsága?

– Talán kevesen tudják, de a rituális vágásnak Magyarországon mindig is volt hagyománya. A vallási csoportok több száz

éve igénylik ezeket a számukra fontos termékeket. Természetesen ez egy szűk piaci szegmens volt, ugyanakkor a főleg muszlim közösségek növekedése – elsősorban Németországban – fokozza a rituális vágásból származó húsok keresletét. A nagysúlyú bárányok értékesítése egyre jelentősebb és ezen piacon is vannak jövőbeli lehetőségek.

Magyarország klímája kiváló állattartásra. A változatos faunának, a természetszerű tartástechnológiának és az egyre korszerűbb genetikai háttérnek köszönhetően optimális minőségű borjú-, bárány- és juhhúst termelhetünk. Dietetikai szempontból egyre inkább előtérbe kerül a bárány- és a borjúhús, hiszen ezek könnyen emészthető funkcionális élelmiszerek.

♦ Hogyan látja a juhhús piacát a jövőben?

– Az EU 10-ek tagállamai nettó importőrök juhhúsból, a termelésük körülbelül 20 százalékkal kisebb az igényüknél. Európa

legnagyobb juhhústermelője eddig Nagy-Britannia volt a maga 22,5 milliós állományával, ráadásul sokszor az ausztrál és az új-zélandi áru is a szigetországon keresztül érkezett a kontinensre. Őket követi Spanyolország 16 millió és Románia 10 millió egyeddel.

Magyarország 1,1 milliós előállításá ehhez képest kicsi, ugyanakkor az évente előállított 600 ezer exportbáránnyal jelentős tényezőnek számítunk Európában. Élő juhból a negyedik legnagyobb exportőrök vagyunk. A brexit megnehezíti Nagy-Britannia helyzetét (lásd külön írásunkat. A szerk.), ami további előnyt jelenthet a magyar juhtartóknak. Ez azonban önmagától nem fog menni, mert a különben keresett magyar pecsenyebárány piacainak, exportjának megtartásához folyamatosan egységes minőséget és mennyiséget kell előállítani. Talán még fokozottabban igaz ez nyugati piacokra. A jövőben érdemes lesz a nehézsúlyú bárányok értékesítésére áttérni, frissen vágott vagy előhűtött karkasz formájában. A mostani 1100–1200 forintos felvásárlási árral már az intenzív hizlalás is megéri. Ez az irány a szigorodó élőállat-szállítási szabályok miatt nemsokára kényszerű lépés is lehet, de a piac is efelé mozdul.

♦ **Miben látja a szakmaközi szervezet fontosságát?**

– Már rég meg kellett volna tenni, hogy egy ilyen integrált érdekegyeztető fórumot létrehozzunk. Az egységes ágazati fellépés minden szereplőnek érdeke, a piaci pozíciók megtartásához és az újak megszerzéséhez elengedhetetlen. Fontos lenne a reprezentatív szervezeti státusz elérése. Ez azért is fontos,

mert az aktuális ágazati problémákat így sokkal hatékonyabban lehetne kezelni. A magyar juh- és kecskéágazat társadalmi megítélése sajnos alacsony, ennek a javítása is elsődleges volna. Módszertani és tenyésztési ajánlások megfogalmazása elősegítheti a jó minőségű árualap piacorientált előállítását. Mind az edukáció, mind a promóció e célok megvalósítását támogatja. Végül, de nem utolsó sorban pedig általánosságban is növelni kell az ágazat által előállított termékek feldolgozottsági szintjét.

♦ **A kormány jelentős fejlesztési forrásokat jelentett be nemrég. Ön szerint ezek a juh- és kecskéágazatra is hatással lehetnek?**

– Feltétlenül, de a támogatásoknak célzottan és okszerűen kell eljutnia az ágazatba. Nem elég egy-egy elemet kiemelni, hanem vertikálisan és horizontálisan is összefüggésben kell megjeleníteni, úgy, hogy a juhászok is el tudják érni őket. Bízom benne, hogy a szektorban tevékenykedő feldolgozók (hús, gyapjú, tej) is tudnak majd fejleszteni, és ezáltal megfelelő minőségű és mennyiségű, nagy hozzáadott értéket tartalmazó exporttermékeket tudnak előállítani. E cél megvalósításában reményeim szerint számíthatnak a szakmaközi szervezet segítségére és együttműködésére.

MEZŐSZENTGYÖRGYI DÁVID

A kereskedelmi megállapodások hatása

Az Európai Bizottság közzétette a nemzetközi kereskedelmi megállapodások aktuális mezőgazdasági vonatkozásairól, valamint a folyamatban lévő és a várható kereskedelmi tárgyalások uniós mezőgazdasági ágazatokra gyakorolt kumulatív gazdasági hatásáról szóló jelentését.

A Közös Kutatóközpont (Joint Research Centre – JRC) frissítette az EU-s kereskedelmi tárgyalásoknak az uniós mezőgazdaságra gyakorolt kumulatív gazdasági hatásáról szóló 2016-os tanulmányát. Az ennek alapján összeállított jelentés célja, hogy tudományos adatokkal alapon meg az európai döntéshozatalt.

Az összeállítás keretében 12, köztük öt lezárt és hét még folyamatban lévő szabadkereskedelmi megállapodásnak az EU-27-ek mezőgazdaságra 2030-ig gyakorolt gazdasági hatását elemezte a JRC. Az elemzés számszerűsíti az összesített ágazati hatásokat a kétoldalú kereskedelem tekintetében, valamint bemutatja a termelés, a kereslet és az árak várható alakulását az EU legjelentősebb mezőgazdasági piaci esetében.

Az előrejelzésekkel ellentétben ez az elemzés a kereskedelem liberalizálásának két forgatókönyvét, egy konzervatív és egy ambiciózus scenáriót hasonlít össze az úgynevezett „szokásos üzletmenettel” (baseline – alapérték).

A konzervatív forgatókönyvben a termékek 97 százalékára a kereskedelem teljes liberalizálásával, a fennmaradó termékekre 25 százalékos vámtarifa-csökkentéssel, az ambiciózus forgatókönyvben pedig az összes termék 98,5 százalékára vámtarifa-mentességgel, a fennmaradó termékekre 50 százalékos vámtarifa-csökkentéssel számoltak.

E 12 legjelentősebbnek tekintett szabadkereskedelmi megállapodás közül Kanadával, Japánnal, Vietnámmal, Mexikóval, valamint a Mercosur-tagállamokkal (Argentína, Brazília, Paraguay, Uruguay) már megkötötte az EU az egyezményt, vagy már hatályba is lépett. Az elemzésben tehát ezt az öt, már megkötött szabadkereskedelmi megállapodást tényleges eredmények alapján modellezték. További hét, az EU számára erős mezőgazdasági exportdeklarációs bíró ország, Ausztrália, Új-Zéland, Thaiföld, a Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia és Chile esetében pedig vagy már folyamatban van a tárgyalás, vagy a tervezési fázisban van a megállapodás. A még nem lezárt megállapodások esetében a feltételezett hatásokat vették figyelembe a jelentésben, mindkét forgatókönyv esetében.

Ez azért fontos, mert a kétoldalú kereskedelmi megállapodások hatályba lépése előtti adatok alapján 2030-ra az EU mezőgazdasági és élelmiszeripari exportjának várhatóan a 13 százaléka, importjának pedig a 34 százaléka ezzel a 12 kereskedelmi partnerrel valósul meg.

Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a környezet- és éghajlatváltozás, a Covid-19 okozta gazdasági válság, a brexittel járó esetleges kereskedelmi zavarok, továbbá az EU Zöld Megállapodása és a hozzá kapcsolódó mezőgazdasági stratégiák hatásait nem vették figyelembe az elemzésben. Több tagállam is aggályát fejezte ki emiatt, ugyanis a mezőgazdasági termékek kereskedelmét jelenleg leginkább befolyásoló tényezők közé tartozik a Covid-19-világjárvány, a brexit hatásai, valamint a továbbra is fennálló orosz embargó.

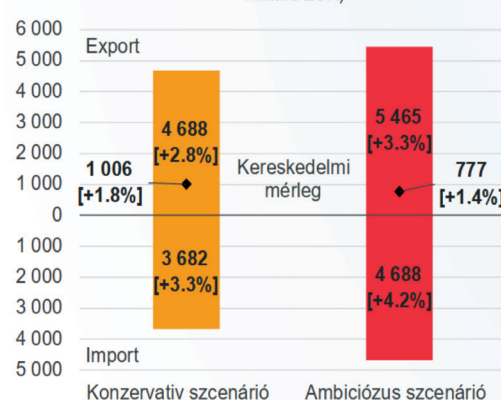
Általánosságban elmondható, hogy mind az ambiciózus, mind a konzervatív forgatókönyv esetében pozitív változásra számít a JRC elemzése az EU agrár-élelmiszeripari külkereskedelmének mérlegében. Az EU agrár- és élelmiszerexportja a 12 szabadkereskedelmi partner irányában a konzervatív forgatókönyv megvalósulása esetén 5,2 milliárd euróval (25%), az ambiciózus scenárió megvalósulása esetén 6 milliárd euróval (29%) nő.

Az export bővülése elsősorban Japán, a Mercosur-országok, Thaiföld és Vietnám irányába várható. Az EU többi kereskedelmi partneréhez irányuló mezőgazdasági és élelmiszerexport várhatóan kissé mérséklődik, de az EU mezőgazdasági és élelmiszerexportja a konzervatív forgatókönyv szerint összességében így is 4,7 milliárd euróval (2,8%-kal), az ambiciózus forgatókönyv szerint pedig 5,5 milliárd euróval (3,3%-kal) nő.

A 12 szabadkereskedelmi partnertől érkező import esetében a konzervatív scenárió

Az EU mezőgazdasági és élelmiszer-kereskedelmi értékének változása

(kereskedelmi forgatókönyvek az alapszínhez viszonyítva 2030, milliárd EUR)

Forrás: Európai Bizottság, Presentation on the update of the 2016 JRC study

esetében 3,9 milliárd eurós (10%-os), míg az ambiciózus forgatókönyv szerint 5,1 milliárd eurós (13%-os) növekedés várható. A jelentés a legnagyobb importbővülést a Mercosur-országok esetében vetíti előre, ami a marha- és baromfiágazat mellett várhatóan a juhágazatra is további nyomást gyakorol majd. Az EU mezőgazdasági és élelmiszerimportjának növekedése a konzervatív forgatókönyv szerint összességében 3,7 milliárd euró (3,3%-os), az ambiciózus forgatókönyv szerint pedig 4,7 milliárd euró (4,2%-os) lesz.

A konzervatív és az ambiciózus forgatókönyvek a legtöbb mezőgazdasági ágazat tekintetében korlátozott különbséget mutat, mivel a piacra jutás növekedése mindkét forgatókönyv szerint nagyrészt a már megkötött szabadkereskedelmi megállapodásoknak tudható be, amelyek lefedik a legnagyobb kereskedelmi partnereket (Kanada, Mercosur-országok, Mexikó, Japán és Vietnám).

A szabadkereskedelmi megállapodások összesített gazdasági hatása az EU juhágazatára

Bár a tanulmány frissített változata megerősíti, hogy a marha- és a baromfiágazat mellett a juhhúságazat különösen érzékeny, azonban a mostani elemzés lényegesen kisebb negatív hatással számol, mint a 2016-os tanulmány.

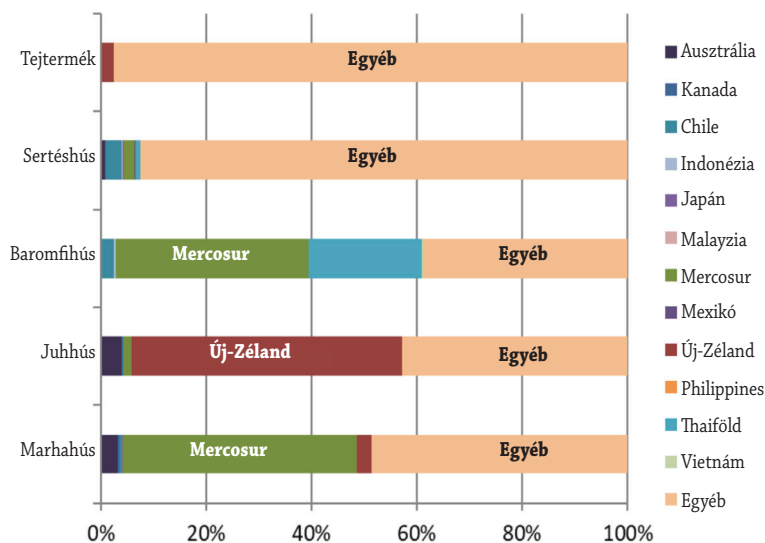
Ennek ellenére elmondható, hogy a juhágazat esetében a konzervatív és az ambiciózus szcenárió között jelentős különbség van, mivel a juhhús külkereskedelmében kiemelkedő szerepet játszó két partnerrel, Új-Zélanddal – amely az EU legfőbb juhhúsbeszállítója 51 százalékos részesedéssel – és Ausztráliával még folyamatban van a tárgyalás. Az EU-Új-Zéland megállapodást előreláthatóan 2021 nyarára sikerül véglegesíteni.

A szabadkereskedelmi megállapodások hatálya alá tartozó 12 országból származó juhhúsimport az EU behozatalának 57 százalékát teszi ki, és ennek a nagy része Új-Zélandról és Ausztráliából származik. Ausztrália mindkét forgatókönyv szerint piacra jut, és az onnan származó import a kiindulási 41 millió euróról a konzervatív szcenárió esetében 57 millió euróra, az ambiciózus esetében pedig 79 millió euróra nőhet. Az Új-Zélandról származó behozatal azonban – ami az alapforgatókönyv szerint vámmentesen kerülhet az EU piacára a WTO-országokra vonatkozó országspecifikus TRQ (Tariff Rate Quota – vámkontingens) keretében, és ami jelenleg nincs kitöltve, sőt, 2030-ig várhatóan nem is lesz következetesen kitöltve – enyhén csökkenhet az ausztrál juhhúséhoz képest, a preferenciális erőzió miatt. Az ambiciózus forgatókönyv szerint az Új-Zélandról származó import értéke mintegy 0,8 millió euróval csökken.

A JRC-jelentés alapján az EU juhhúsimportjának értéke a konzervatív forgatókönyv megvalósulása esetén 2,1 százalékkal, 1,042 milliárd euróra, az ambiciózus változat megvalósulása esetén 3,7 százalékkal, 1,058 milliárd euróra nő. A konzervatív szcenárió esetén ez 1,9 százalékos árcsökkenést (az ambiciózus forgatókönyv esetén 3,1%-osat), 0,2 százalékkal (az ambiciózus forgatókönyv esetén 0,4%-kal) nagyobb fogyasztást és 0,2 százalékkal (az ambiciózus forgatókönyv esetén 0,4%-kal) kisebb termelést jelent.

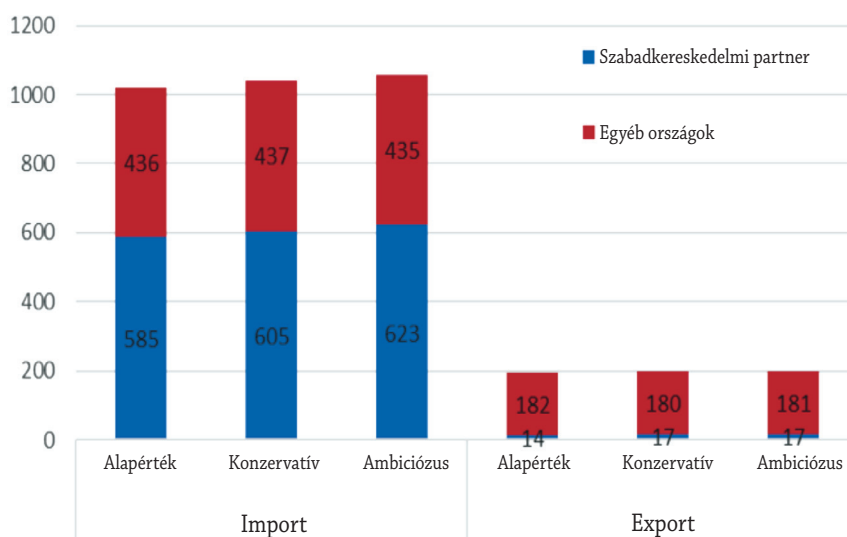
Az EU által kötött 12 szabadkereskedelmi megállapodásban érintett országokba irányuló közösségi juhhúsexport korlátozott: a kivitel alapértéke 14 millió euró, és mindkét forgatókönyv szerint kismértékű lesz a növekedés, egyformán mintegy 17 millió euróra becsülik. Az import ambiciózus forgatókönyv szerinti 3,6 százalékos (a konzervatív szerint 2%-os) növekedése az EU juhhúspiacán az előrejelzések szerint 3,1 százalékos (a konzervatív forgatókönyv esetében 1,9%-os) árcsökkenést és 0,4 százalékkal (a konzervatív változatban 0,2%-kal) nagyobb fogyasztást

Az EU hús- és tejtermékimportjának alakulása a 12 szabadkereskedelmi partner viszonylatában (2030 évi alapérték, %)

Forrás: A jelentés szerzőinek számítása a MAGNET eredményekből

Az EU juhhúsimportjának és -exportjának várható alakulása 2030-ban, millió euróban

Forrás: A jelentés szerzőinek számítása MAGNET-eredményekből

eredményez, valamint a szerződéses termelés 0,4 százalékos, a konzervatív forgatókönyv megvalósulása esetén 0,2 százalékos csökkenését okozza.

Összefoglalóan elmondható, hogy az EU mezőgazdasága összességében a szabadkereskedelmi megállapodások hasznélvezője lesz, és hogy az érzékeny ágazatok vagy termékek esetében alkalmazott kvóták megfelelő eszközök lehetnek az esetleges negatív hatások ellensúlyozására.

Tekintettel arra, hogy az EU elsődlegesen élelmiszer-exportőr, ezért a kereskedelmi megállapodásoknak kiemelt jelentősége van az új piacokhoz való hozzáférés biztosításában. Azonban a szabadkereskedelmi tár-

gyalások során ragaszkodni kell az egyenlő versenyfeltételekhez, valamint az egyformán magas sztenderdekhez. Tehát a szabadkereskedelmi megállapodásokban az importtermékek esetében is arra kell törekedni, hogy következetesen betartassuk az EU különböző állategészségügyi, -jóléti, közegészségügyi és környezetvédelmi normáit. Ezeket a normákat még akkor is számon kell kérnünk a kereskedelmi partnereinken, ha egyesek közülük korlátozó lépésnek tekintik őket.

Forrás: Európai Bizottság – Cumulative economic impact of trade agreements on EU agriculture, 2021

BOROVKA ZSUZSA
NAK

Az európai juh- és kecskehúspiac középtávú kilátásai

Az Európai Bizottság nemrég tette közzé a mezőgazdasági piacok középtávú kilátásait. A jelentés az EU-27-ekre terjed ki, vagyis az Egyesült Királyságról már nem szól. Az EU legfrissebb elemzése szerint a globális húsfogyasztás várhatóan tovább nő, a becslések szerint évente 1,1 százalékkal, ugyanakkor az EU-ban 2030-ra várhatóan 1,6 százalékkal csökken az egy főre eső húsfogyasztás. Az uniós húspiacokon várhatóan a fenntarthatóság válik kulcsfontosságú tényezővé, aminek következtében 2030-ra csökkenhet az unió állatállományainak összesített egyedszáma. Az EU teljes hústermelése várhatóan szintén csökken, bár az innováció és a technológiai fejlesztések bizonyosan növelik a hatékonyságát.

Az uniós juh- és kecskehústermelés a következő évtizedben várhatóan változatlanul mintegy évi 630 ezer tonna marad, és továbbra is néhány EU-tagállamban koncentrálódik, Spanyolországban, Görögországban, Franciaországban és Írországban. Az EU-ban előállított juhhús több mint felét ebben a négy országban termelték 2019-ben. Hasonlóképpen, az EU juhhúsfogyasztása 2030-ig várhatóan változatlan lesz, gyakorlatilag marad a 2020-as szinten, ami 1,3 kg/fő volt.

Az uniós juhhús ára a 2020-as rekordot követően rövid távon várhatóan csökken, de 2025 és 2030 között fellendülésre számít a Bizottság. Az EU és Új-Zéland közötti kereskedelemben szintén a közelmúlt árszintjének fennmaradását jósolja az előrejelzés, mivel az EU-ban magasabb a termelési költség, és a közösségnek kisebb a világpiacon árra gyakorolt hatása.

Az Egyesült Királyság kilépése az EU-ból jelentős változás az unió juhágazata szempontjából. Az Egyesült Királyság volt az EU legnagyobb termelője, és meghatározó juhhúsimportőr is volt. Bár az EU-val sikerült kereskedelmi megállapodást kötnie, még nem látható pontosan, hogy a kereskedelmi súrlódások milyen hatással lesznek a hosszú távú kereskedelemre mindkét irányban, és hogy a kereskedelmi forgalom átirányul-e.

Az AHDB (Agriculture and Horticulture Development Board – Mezőgazdasági és Kertészeti Fejlesztési Tanács) előrejelzése szerint az Egyesült Királyság 2021-es báránypiaci kilátásait a következő tényezők határozzák meg:

- Az Egyesült Királyság juhhústermelése körülbelül 4 százalékkal csökken, 285 ezer tonnára;
- A 2021-es bárányzaporulatban összesen 12,5 millió egyeddel számol a tanács, ami 4 százalékkal kevesebb az előző évinél;

- Az import és az export várhatóan egyaránt enyhén csökken;
- A globális készletek korlátozottsága enyhén növekedést tehet lehetővé;
- A szigetország belföldi kereslete valószínűleg nem lesz képes fenntartani a 2020-as árnövekedést.

A brexit jelentősen növeli a szigetországi bárányexportőrök költségeit, és növelte a kulcsfontosságú EU-s exportpiacakra való bejutás bürokratikus terheit. Az ágazatnak sikerült elkerülnie a teljes összeomlást azáltal, hogy az Egyesült Királyság a brexit után is vámentesen hozzáférhet az EU piacához, és hogy karácsony előtt sikerült aláírni a szabadkereskedelmi megállapo-

dást az EU-val. Ennek ellenére egy sor nem vámjellegű exportkorlátozással is számolni kell.

Számos iparági adat alátámasztja, hogy a további állatorvosi vizsgálatokkal, az uniós vámokkal és papírmunka növekedésével járó késések órákkal növelik az export idejét: jelenleg átlagosan 1,20 font pluszköltséget eredményez exportált bárányonként. Ha a káosz folyamatos marad, úgy hosszú távon jelentősen csökkenhet a szigetország báránykivitele. Ezek a folyamatok nemcsak a termelésre, hanem a tenyészállat-forgalmazásra is vonatkoznak.

M. D.

